

LIITE 1

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YVA-OHJELMASTA

LHJ Group
Kiimassuontie 127
30420 FORSSA
yhteyshenkilö: Anne Sjöberg, anne.sjoberg@lhj.fi

Viite: Kiimassuon jätekeskuksen laajentaminen, Forssa, Tammela

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

LHJ Group on 24.2.2022 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimittamalla Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen arviointiohjelman (YVA-ohjelman), joka koskee Kiimassuon jätekeskuksen vaarallisen jätteen kaatopaikan ja hyötykäyttölaitoksen toiminnan laajentamista Forssan ja Tammelan kuntien alueilla. YVA-ohjelman on laatinut hankkeesta vastaavan toimeksiannosta Envineer Oy.

Hankkeen yhteysviranomaisena toimii Hämeen ELY-keskus, joka antaa YVA-ohjelmasta tämän yhteysviranomaisen lausunnon. Yhteyshenkilönä arviointimenettelyssä toimii ylitarkastaja Kari Leinonen.

1 HANKKEEN TIEDOT JA YVA-MENETTELY

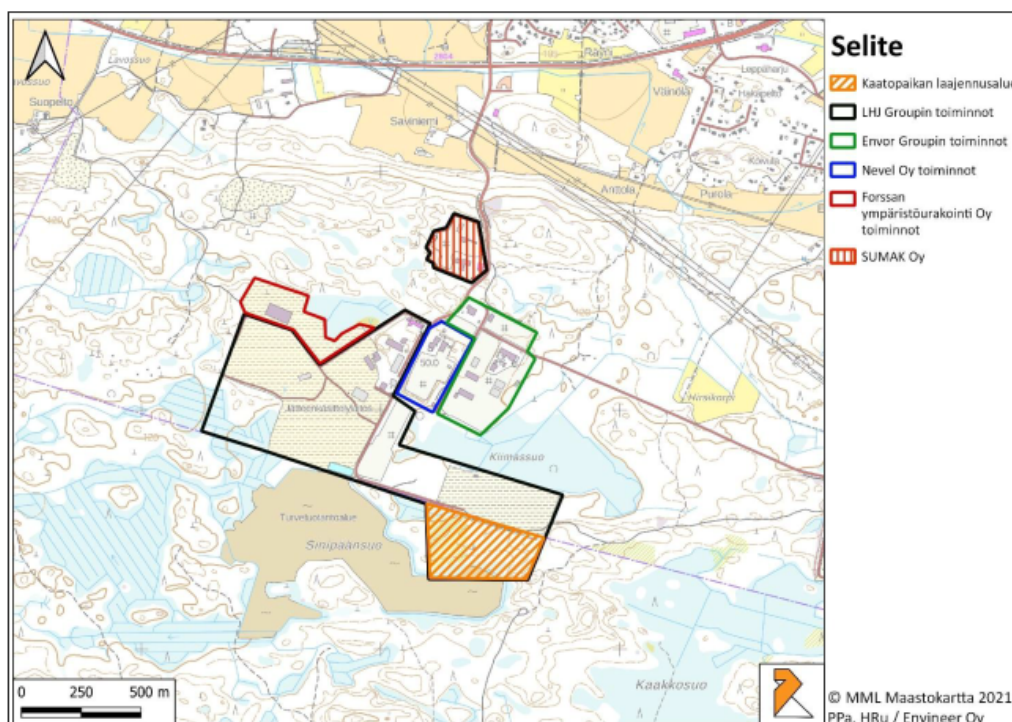
1.1 Hanke- ja sijaintitiedot

LHJ Group suunnittelee Forssan Kiimassuon jätekeskuksen vaarallisen jätteen kaatopaikan ja hyötykäyttölaitoksen toiminnan laajentamista. LHJ Group konserniin kuuluvat Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy, Suomen Erityisjäte Oy, Suomen Materiaalikierrätys Oy, Suomen Tietoturva Oy sekä Cool Finland Oy.

Suoritemaksu 8000 € (hankkeesta vastaavalle, laskutetaan erikseen)

Jätekeskus sijaitsee Forssan kaupungissa osoitteessa Kiimassuontie 127. Forssan keskusta sijaitsee noin 3 kilometrin päässä hankealueesta koilliseen. Kaatopaikan laajennusalue sijoittuu Kiimassuon Envitech-alueen eteläosaan, nykyisen vaarallisen jätteen kaatopaikan välittömään läheisyyteen Tammelan kunnan alueelle. Suomen Materiaalikierrätys Oy:n (SUMAK) hyötykäyttötoiminnot sijaitsevat Kiimassuon jätekeskuksen pohjoispuolella.

KUVA 1. Hankealueen sijainti ja Kiimassuon alueen toimintoja (YVA-ohjelma, LHJ Group).

Kiimassuon jätekeskuksen alue koostuu erilaista jätteiden käsittely- ja loppusijoitusalueista. Alueelle vastaanotetaan ja siellä käsitellään muun muassa kierrätyskelpoisia materiaaleja, yhdyskuntajätteitä, rakennusjätteitä, vaarallisen jätteen pieneriä, SER-jätteitä, biologisesti hajoavia jätteitä, pilaantuneita maa-aineksia sekä jätteenpolton tuhkia ja kuonia. Jätekeskukseen vastaanotettavia jätteitä esikäsitellään ja käsitellään muun muassa lajittelemalla, seulomalla, murskaamalla sekä stabiloimalla/kiinteyttämällä. Nykyinen ympäristölupa mahdollistaa myös jätteenpolttolaitosten tuhkien käsittelyn ja maa-ainesten termisen käsittelyn, mutta näitä toimintoja ei ole alueella aloitettu.

Arviointiohjelman mukaan YVA-menettelyssä tarkasteltavat vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 0 (VE0): Kiimassuon jätekeskuksen alueelle ei rakenneta suunnitelman mukaista vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennusta ja Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toiminta säilyy nykyisessä laajuudessaan. Rakentamattomille alueille ei kohdistu muutoksia ja ne

säilyvät nykytilassa. Ympäristöluvan mukaisilla alueilla toiminnot jatkuvat voimassa olevien lupien mukaisesti.

Vaihtoehto 1 (VE1): Kiimassuon jätekeskuksen alueelle rakennetaan vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennusalue (9,2 ha) ja käsittely- ja varastokenttä (n. 2,0 ha). Alueelle loppusijoitettavien jättejakeiden määrä vuosittain on enimmillään 100 000 tonnia. Loppusijoitusalueen lopullinen täyttökorkeus pintarakenteineen on +142 m, mikä vastaa nykyisen kaatopaikan ympäristölupaa. Laajennuksen täyttötilavuus on noin 1,0 milj. m³rtr. Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toimintaan sisältyy muovijätteen prosessointi ja hyötykäyttölaitoksen kokonaisvastaanottomäärä on enintään 70 000 t/v.

Vaihtoehto 2 (VE2): Kiimassuon jätekeskuksen alueelle rakennetaan vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennusalue (9,2 ha) ja käsittely- ja varastokenttä (n. 2,0 ha). Nykyistä vaarallisen jätteen kaatopaikkaa (noin 4 ha) korotetaan. Nykyisen ja laajennusalueen lopullinen täyttökorkeus pintarakenteineen on +155 m. Alueelle loppusijoitettavien jättejakeiden määrä vuosittain on enimmillään 100 000 tonnia. Laajennuksen täyttötilavuus on noin 1,8 milj. m³rtr. Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toimintaan sisältyy muovijätteen prosessointi ja hyötykäyttölaitoksen kokonaisvastaanottomäärä on enintään 70 000 t/v.

1.2 YVA-menettelyn tarve ja vaiheet

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin ja YVA-asetukseen (277/2017). YVA-menettelyä on tässä hankkeessa sovellettava YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon jätehuoltoa koskevan kohdan 11a perusteella: jätteiden käsittelylaitokset, jossa vaarallista jätettä sijoitetaan kaatopaikalle.

Loimi-Hämeen Jätehuollon Kiimassuon jätekeskuksen toimintoja on arvioitu YVA-menettelyssä edellisen kerran vuonna 2002 (Kiimassuon jätteenkäsittelyalue - Laajennushankkeiden ympäristövaikutusten ohjelma, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy, Jaakko Pöyry Infra, 2002).

Nykyinen YVA-ohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, mitä vaihtoehtoja uusilla laajennushankkeilla on ja mitä ympäristövaikutuksia aiotaan selvittää ja millä menetelmillä. ELY-keskus kuulutti YVA-ohjelman nähtävillä olosta ja toimitti sen nähtävillä. Kaikki, joiden oloihin tai etuihin hanke voi vaikuttaa, samoin kuin ne yhteisöt ja säätiöt, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä arviointiohjelmasta. ELY-keskus pyysi myös arviointiohjelmasta lausunnot.

Tässä vaiheessa yhteysviranomaisen saatuaan mielipiteet ja lausunnot YVA-ohjelmasta antaa tämän lausunnon hankkeesta vastaavalle. Hankkeesta vastaavan tehtävänä on hankkia tarvittavat ympäristöselvitykset YVA-ohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon

mukaisesti ja koota tiedot arviointiselostukseksi. Tässä hankkeessa sen on arvioitu valmistuvan vuoden 2022 syksyllä. YVA-selostuksesta pyydetään lausunnot, selostuksesta on mahdollisuus esittää mielipiteitä ja aiheesta järjestetään yleisötilaisuus vastaavalla tavalla kuin YVA-ohjelmavaiheessa. Lopuksi yhteysviranomaisen antaa perustellun päätelmän arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

1.3 Asiaan liittyvien muiden hankkeiden menettelyiden yhteensovittaminen

Samanaikaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kanssa ei ole tiedossa muita hanketta koskevia menettelyitä, joiden kanssa YVA-menettelyä olisi tarpeen sovittaa yhteen.

2 ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 16.3.-19.4.2022. Kuulutus sekä arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Forssan kaupungin ja Tammelan kunnalle julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden esittämiseen on tiedotettu Forssan lehdessä 16.3.2022 julkaistulla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana painetussa muodossa olevaan versioon Forssan pääkirjastossa ja Tammelan kirjastossa. Hanketta ja arviointiohjelmaa esiteltiin yleisötilaisuudessa 28.3.2022.

Kuulutuksessa ja lehti-ilmoituksissa on kerrottu mahdollisuudesta esittää kirjallisia mielipiteitä arviointiohjelmasta. ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausuntoja myös seuraavilta viranomaisilta: Forssan kaupunginhallitukselta, Tammelan kunnanhallitukselta, Forssan seudulliselta ympäristönsuojeluviranomaiselta, Forssan kaavoitusviranomaiselta, Tammelan kaavoitusviranomaiselta, Hämeenlinnan kaupunginmuseolta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Uudenmaan ELY-keskuksen liikenneviranomaiselta, Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselta, Hämeen liitolta, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä ja Puolustusvoimilta.

3 YHTEENVETO ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 8 kpl lausuntoa ja yksi mielipide. Viranomaisten lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan ympäristöhallinnon verkkosivuilta osoitteesta

www.ymparisto.fi/KiimassuonjatekeskusYVA. Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys lausuntojen ja mielipiteen keskeisestä sisällöstä.

3.1 Yhteenveto viranomaislausunnoista

Forssan kaupungin ympäristölupalautakunta muistuttaa, että kaatopaikka-alueen itäreunalla Forssan ja Tammelan rajalla sijaitsee muinaismuistokohde. Esitettyjen toiminnan laajennusvaihtoehtojen vaikutukset kyseiseen kohteeseen tulee tutkia.

Kaatopaikan laajennusalue sijaitsee Tammelan kunnan Sukulan ja Häiviän osayleiskaava-alueella. Osalla aluetta on kaavamääräys EOJT ja osalla aluetta on määräys EJT. Kaavamääräysten mukaan toiminnan riittävistä suojaetäisyyksistä asutuksen suhteen on huolehdittava ja alue tulee asemakaavoittaa ennen uusien teollisten toimintojen aloittamista. Prosessin tässä vaiheessa olisi syytä vielä harkita hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja kaatopaikan laajennuksen toteuttamiseksi laadittavan kaavan ajallista yhteensovittamista.

Toteutuessaan kaatopaikan laajennusalue muuttaa alueen korkokuvaa pysyvästi. Vaikutusten arvioinnin perustaksi tulee laatia havainnekuvat eri ilmansuunnista ja eri vaihtoehtotilanteissa.

Arviointiohjelman sivulla 16 on kuva 1, jossa esitetään kartalla arvioitavien alueiden sijainti. Toimintaympäristön havainnoimiseksi olisi asiallista muuttaa karttaesitystä niin, että siinä olisi kaikki lähialueen toiminnot ja oikeilla rajauksilla tai sitten jättää ne kokonaan pois. Esityksestä puuttuu ainakin A-P Niemi Oy:n turvetuotantoalue ja Forssan Ympäristöurakointi Oy:n toiminta-alue on eri kuin voimassa olevassa ympäristöluvassa.

Sivulla 18, kohdassa 3.2.4 muut vaikutukset, pitäisi tarkentaa olemassa olevaa tilannetta. Siinä todetaan, että toiminnot ovat asemakaavan mukaisia ja siten muun muassa maisemavaikutusten, vaikutusten maaperään ja yhdyskuntarakenteeseen nähden voidaan arvioida olevan alueen suunnitellun maankäytön mukaisia. Yhtenä toimintona mainitaan Silmäsuon turpeenottoalue, jolla todennäköisesti tarkoitetaan Sinipäänsuon turpeenottoaluetta. Alue sijaitsee Tammelan kunnan puolella, eikä siellä ei ole asemakaavaa, vaikka edellä mainitusta tekstikohdasta voisi niin päätellä.

Tammelan ympäristölautakunta lausuu, että kaatopaikan laajennusalue sijaitsee Tammelan kunnan Sukulan ja Häiviän osayleiskaava-alueella. Osalla aluetta on kaavamääräys EOJT ja osalla aluetta on määräys EJT. Kaavamääräysten mukaan alueilla voidaan läjittää, varastoida ja hyötykäyttää jätteitä, kunhan riittävistä suojaetäisyyksistä asutuksen suhteen huolehditaan ja alue

asemakaavoitetaan ennen uusien teollisten toimintojen aloittamista. Prosessin tässä vaiheessa voisi vielä harkita hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankkeen toteuttamiseksi laadittavan kaavan ajallista yhteensovittamista. Varsinkin täyttökorkeuden ollessa + 155 m olisi arvioinnissa hyvä olla tiedossa kaavalliset tarpeet ja arviointikriteerit.

Arviointiohjelman sivulla 16 on kuva 1, jossa esitetään kartalla arvioitavien alueiden sijainti. Toimintaympäristön havainnoimiseksi olisi asiallista muuttaa karttaesitystä niin, että siinä olisi kaikki lähialueen toiminnot ja oikeilla rajauksilla tai sitten jättää ne kokonaan pois. Sivulla 18, kohdassa 3.2.4 muut vaikutukset, pitäisi tarkentaa nykytilannetta. Kohdassa mainitaan Silmäsuon turpeenottoalue, jolla todennäköisesti tarkoitetaan Sinipäänsuon turpeenottoaluetta. Alue sijaitsee Tammelan kunnan alueella, eikä siellä ei ole asemakaavaa, vaikka tekstikohdasta voisi niin päätellä.

Vesiin aiheutuvien vaikutusten arviointimenetelmänä esitetään asiantuntija-arviota. Näiden osalta on tärkeä esittää, mihin arviot perustuvat. Liito-oravan esiintymisen varmistamiseksi liito-oravaselvityksen tekeminen kaatopaikan laajennusalueella on tarpeen. Samalla tulisi arvioida luotettavammin laajennusalueen uhanalaislajisto.

Liikennevaikutusten osalta arviointiohjelmassa todetaan, että arvioinnin aikana tarkennetaan suunnitellun toiminnan kuljetusreittejä yleisellä tieverkolla ja arvioidaan laskennallisesti hankkeen aiheuttamat muutokset yleisten teiden liikennemääriin. Liikennevaikutusten arvioinnissa arvioidaan myös liikennöintireittien soveltuvuus toimintaan sekä vaikutukset liikenneturvallisuuteen. Arvioinnissa tulisi myös tarkastella, riittääkö kuvassa 37 esitetty varapoistumistie ja miten kulku kaatopaikka-alueen halki varmistetaan erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa.

Jos kaatopaikan laajennusalue toteutuu, muuttaa se alueen korkokuva pysyvästi. Vaikutusten arvioinnin perustaksi tulee laatia havainnekuvat eri ilmansuunnista ja eri vaihtoehtotilanteissa. Hankkeen vaikutukset Forssan ja Tammelan rajalla sijaitsevaan muinaismuistikohteeseen tulee tutkia yhteistyössä Museoviraston tai alueellisen vastuumuseon kanssa.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos lausuu, että rakentamisen aikaisten polttoainevuotojen riskit ja niiden hallitseminen on otettava huomioon. Rakennuksien rakentamisen vaatimukset voidaan ratkaista rakennuslupamenettelyn yhteydessä.

Hämeenlinnan kaupunginmuseo alueellisena vastuumuseona toteaa, että hankealueen arkeologista kulttuuriperintöä on inventoitu viimeksi Voimavapriikki Oy:n suunnitteleman tuulipuiston inventoinnissa kesällä 2011 (Mikroliitti Oy). Kyseisen selvityksen tuloksia voidaan käyttää

hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa, eikä vastuumuseo näe tarvetta uudelle inventoinnille.

Inventoinnissa laajennusalueen ja nykyisen kaatopaikan rajalta löytyi muinaismuistolain (295/1963) suojaama kiinteä muinaisjäänös Kiimassuo, mj-tunnus 1000019053. Kyseessä on Tammelan ja Forssan rajaa osoittava historiallinen pitäjänrajamerkki, jossa 2,5 x 2,5 m kokoisen nelisivuisen kiviraunion keskelle on pystytetty paasi. Rajamerkin kahdelta sivulta maata on leikattu aivan röykkiön reunoihin saakka, ja rajamerkki on inventointiraportin kuvauksen mukaan vaarassa sortua alas. Kohde on tyypillinen vanha rajamerkki, joka kokonsa puolesta on näyttävä ja edustava esimerkki pitäjänrajasta. Ikivanhat kylien, pitäjien ja maakuntien rajamerkit sekä vanhojen valtakunnan rajojen pyykit ovat muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänöksiä, vaikka ne olisivat edelleen voimassa olevalla rajalinjalla ja siinä mielessä edelleen ”käytössä”.

Hankealueelta tunnettu kiinteä muinaisjäänös ja sitä ympäröivä suoja-alue, vähintään 2 metriä kiviraunion näkyvistä olevista ulkoreunoista, tulee ottaa huomioon ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ja hankkeen jatkosuunnittelussa. Ilman muinaismuistolain nojalla myönnettyä lupaa on kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.

Hankealueen eteläpuolella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Sukulan kylä ja kulttuurimaisema). Ympäristö tulee ottaa huomioon ympäristövaikutuksien arvioinnissa.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto katsoo, että arviointiohjelmassa on selvitetty monipuolisesti Kiimassuon jätekeskuksen toiminnan vaikutuksia, jotka perustuvat osittain alueella toteutetun tarkkailun tuloksiin tai erillisiin mittauksiin.

Hiukkaspitoisuuksia on selvitetty vuonna 2009. Tulevaa jätekeskuksen laajentamista suunniteltaessa olisi tärkeätä selvittää myös alueen nykyinen hiukkaspitoisuus ja toimijoiden mahdollisuudet vaikuttaa hiukkasten määrään. Alueen hiukkaspitoisuutta tulisi jatkossa seurata säännöllisesti ja myös mitata suunnitelmallisesti.

Vaarallisen jätteen kaatopaikan alueella muodostuvat suotovedet suunnitellaan kerättäväksi tasausaltaaseen, josta ne johdetaan jätevedenpuhdistamolle. Lisääntyvien suotovesien vaikutus puhdistamon toimintaan on syytä selvittää.

Laajennusalueen pohjarakenteet on suunniteltu rakennettavaksi vasta myöhemmässä vaiheessa, joten alueelle suunniteltavan toiminnan haitalliset vaikutukset päästöihin, erityisesti pohja- ja valumavesiin tulee pystyä estämään tehokkaasti jo ensi vaiheissa.

Toimenpiteiden vaikutusten seuraamiseksi ja varmistamiseksi tulee laatia ja toteuttaa riittävä näytteenottosuunnitelma. Toiminnan laajentumisen myötä tulee ottaa huomioon mahdollisesti lisääntyvä haju, melu, sekä lisääntyvä liikenne alueella. Nämä vaikuttavat koko alueen toimintaan.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristöterveydenhuoltoyksikkö pitää tarpeellisena, että arviointiselostuksessa tuodaan esille etäisyys lähimpiin talousvesikaivoihin sekä arvioidaan hankkeen mahdollisia vaikutuksia talousveden laatuun ja määrään.

Jätekeskuksen alueella on tehty kesällä 2009 pölymittauksia, joissa kokonaispölypitoisuudet ylittivät vuorokausiohjearvon (Voimalantie, Takaosa) että vuosikeskiarvon ohjearvon (Voimalantie). Hengittävien hiukkasten pitoisuudet eivät ylittäneet vuorokausi- tai vuosiraja-arvoja jätekeskuksen alueella. Mittausraportin mukaan jätekeskuksen ulkoilman hiukkaspitoisuuksiin vaikuttavat selvästi myös naapurikiinteistöjen toiminnot. Pölypäästöjen leviämislaskelmien tekeminen on tarpeellista. Hajuhaittojen toistuvuutta ja leviämisaluetta on tarpeellista myös arvioida. Myös melun leviämistä on tarpeen selvittää melumallinnuksen avulla, jotta hankkeen vaikutukset ja muutokset nykyisiin melutasoihin voidaan arvioida.

Arviointiohjelman mukaan yhteisvaikutuksia voi aiheutua jo olemassa olevien toimintojen kanssa, minkä lisäksi yhteisvaikutuksia voi aiheutua muiden suunniteltujen hankkeiden kanssa. Yhteisvaikutukset arvioidaan osa-alueittain niitä koskevien vaikutusarviointien yhteydessä hyödyntäen muun muassa tarkkailutuloksia ja ympäristölupapäätöksiä.

Kiimassuon jätekeskuksen alueella sijaitsee useita yrityksiä, joiden toiminnalla on vaikutuksia lähiympäristöön. Siksi on tärkeää huolellinen yhteisvaikutusten arviointia etenkin pöly-, melu- ja hajuhaittojen osalta, jotta voidaan arvioida mahdollisia muutoksia nykytilanteeseen lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Arvioinnissa on tarpeellista hyödyntää myös valvontaviranomaisille mahdollisesti tulleita valituksia nykyisestä toiminnasta.

Hankealuetta koskevissa kaavoissa on kaavamääräyksiä, joiden tarkoituksena on muun muassa estää alueen toiminnoista aiheutuvia haittoja lähiympäristöön. Arviointiselostuksessa on tarpeen tuoda selvästi esille, miten hankealuetta koskevat kaavamääräykset otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa.

Uudenmaan ELY-keskuksen L-vastuualue edellyttää, että hankkeen seuraavassa vaiheessa on tutkittava hankevaihtoehtojen VE0–VE2 vaikutuksia liikenteeseen tarkemmin. Arviointia tulee tehdä erityisesti, kuinka kuljetukset tulevat alueella suuntautumaan ja kuinka suuri liikenteen määrän kasvu alueella on odotettavissa hankkeen myötä. Suunnitelmissa tulee ottaa huomioon myös kevyen liikenteen näkökulma. Lisäksi mahdollisten erikoisjärjestelyjä vaativien

maantiekuljetusten aiheuttamat häiriöt muulle liikenteelle on arvioitava riittävässä määrin.

Arviointimenettelyssä on vaihtoehtojen 1 ja 2 kohdalla esitetty tarpeet uusista rakennettavista tie- ja kulkuyhteyksistä. Nämä tulee määritellä seuraavassa vaiheessa tarkemmin.

Puolustusvoimien 2. Logistiikkarykmentti esittää, että hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa käsitellään rakentamisen aikaisesta louhinnasta ja räjäytyksistä aiheutuvat riskit lähiympäristölle, alueella varastoitavien ja käsiteltävien kemikaalien laatu, määrä ja niihin liittyvät riskit sekä alueen paloturvallisuus huomioon ottaen alueella käsiteltävien jätteiden laatu ja määrä. Lisäksi onnettomuus- tai poikkeustilanteissa ilmaan syntyvien päästöjen, kuten savukaasujen leviäminen ja alueen tyypilliset tuuliolosuhteet on otettava arvioinnissa huomioon.

3.1 Mielipiteen keskeinen sisältö

Mielipiteessä korostetaan, että tekstin ja sanojen valintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota ja esittää asiat oikeilla nimillä. Dokumentissa on esitetty yleisluonteisia kuvauksia, mutta ei esimerkiksi ravintoketjutasoista selvitystä vaikutusten arvioimiseksi. Dokumentin pitäisi sisältää lähdeluettelo valideista tutkimuksista, jos selvityksessä otetaan kantaa jonkin ympäristöön kohdentuvan vaikutuksen laajuuteen, merkittävyyteen tai sen olemattomuuteen. Toiminnan kulurakenne tulisi olla myös läpinäkyvää.

Kaatopaikan tekniikasta todetaan, että suunnitelman mukaan laajennusalue liitetään olemassa olevaan pohjarakenteeseen. Tämä edellyttää merkittäviä maansiirtotöitä, joita ei ole ohjelmassa mainittu. Olemassa oleva kaatopaikan pohjakaukalo viettää pohjoiseen, hulevesien purkuaukon ollessa luoteiskulmassa. Laajennusalueen eli etelän suuntaan ohjautuvat hulevedet päätyvät suoraan Talpian järveen. Riskiarvio vesien johtamisesta ja niiden vaikutuksista puuttuu.

Arvioinnissa ei ole tunnistettu vaikutuksia, jotka syntyvät etäisyyksien tuottamista ilmastovaikutuksista, jotka kuitenkin ovat oleellisia arvioitaessa tällaisen toiminnan yhteiskunnallisia kokonaishyötyjä. Suomihan on sitoutunut omalta osaltaan velvoittaviin kansainvälisiin sopimuksiin liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Asiassa tulisi määrittää suurin etäisyys, mistä pilaantuneita tai vaarallisia maa-aineksia kohteeseen olisi ilmastopäästöjen kannalta hyväksyttävää toimittaa.

4 YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIINTIOHJELMASTA

Hämeen ELY-keskus yhteysviranomaisena lausuu, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa YVA-lain 16 §:ssä ja YVA-asetuksen 3 §:ssä luetellut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiohjelma on rakenteeltaan selkeä ja siitä saa riittävän kuvan hankkeesta ja tulevasta ympäristövaikutusten arvioinnista. Keskeiset arvioitavat vaikutukset on ohjelmassa tunnistettu ja kuvattu ohjelmavaiheen edellyttämällä tarkkuudella.

Arviointiohjelman laatimiseen osallistuvat henkilöt ovat koulutus- ja ammattitaustaltaan esitetty. Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman laatimiseen.

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostusta ja siihen liittyviä selvityksiä laadittaessa tulee ottaa huomioon seuraavat yksityiskohtaiset kannanotot arviointiohjelman sisältöön sekä tehtäväksi esitettyihin arviointeihin.

4.1 Hankekuvaus

Hankkeen kuvaus on lähtökohtaisesti esitetty ohjelmavaiheen edellyttämällä tarkkuudella, mutta siinä on eräitä täydennystarpeita. Kuvat ja alustavat piirustukset havainnollistavat toimintojen sijoittumista ja hankkeen luonnetta.

Ohjelmassa on mainittu, että vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennusalueelle rakennetaan vaarallisen jätteen varasto- ja käsittelykenttä, jossa voidaan varastoida ja käsitellä erilaisia jätejakeita ja materiaaleja. Selostusvaiheessa laajennusalueelle rakennettavan käsittely- ja varastokentän rakenne, toiminta ja sen kesto sekä käsiteltävien jätteiden laatu ja määrä tulee kuvata yksityiskohtaisemmin, jotta myös tämä osatoiminnan ympäristövaikutukset voidaan arvioida ja lieventämiskeinoja suunnitella.

Hankekuvauksen sivulla 36 todetaan, että Suomen Materiaalikierrätys Oy:n laitoksella syntyvät jätevedet johdetaan kunnalliseen vesi- ja viemäriverkkoon tulevassakin tilanteessa. Muovien prosessoinnista kertovan kuvauksen mukaan muovien sisältämät ruuanjäämät, liimat ja etiketit poistetaan pesemällä. Muovien pesemisen jätevesipäästöt on myös kuvattava arviointiselostuksessa.

Hankekuvauksessa ei kerrota muovijätteen vastaanoton ja varastoinnin toteutustapaa laitoksella, tapahtuuko tämä sisä- vai ulkotiloissa. Ennalta arvioiden myös muovijätteen käsittely hallissa voi aiheuttaa haju- ja pölypäästöjä ilmaan. Erityisesti hallin ovien avaamistilanteissa voi aiheutua haju- ja pölypäästöjä.

Hankekuvauksen yhteydessä on kuvattu myös Kiimassuon jätekeskuksen olemassa olevia toimintoja. Tämä onkin tärkeää, koska

olemassa olevat toiminnot ja suunnitellut laajennukset muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Selostusvaiheessa myös jätekeskuksen olemassa olevien toimintojen ympäristövaikutukset on vielä kuvattava ja eriteltävä tarkemmin ja niiden merkitys arvioitava, koska suunniteltujen laajennushankkeiden vaikutukset tulee arvioida nykyisessä ympäristössään.

Selostusvaiheessa hankekuvausta on syytä tarkentaa myös niin, että siitä ilmenee laajennushankkeiden aiheuttamat muutokset olemassa olevaan jätekeskuksen toimintaan. Kuonien käsittelyä ei hankekuvauksessa mainita. Tämä toiminta on jätekeskuksen alueella kuitenkin jo aloitettu. Alueen nykyisien toimintojen kuvaukseen tulee siten lisätä jätteenpolton kuonien varastointi ja käsittelytoiminta.

4.2 Hankevaihtoehdot ja niiden käsittely

Arviointiohjelmassa hankkeen toteutusvaihtoehdot on muodostettu niin, että ne ovat tarkasteltavien ominaisuuksien ja arviointityön kannalta mahdollisia. Arviointiohjelmassa tehty kahden varsinaisen toteutusvaihtoehdon käsittely on perusteltua ottaen huomioon toiminnan luonne. Arviointiselostuksessa kaikkia vaihtoehtoja on käsiteltävä samalla laajuudella ja tarkkuudella.

Hankekuvauksessa (s. 37) todetaan, että Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toimii myös ns. vanhan LHJ:n luvan alueella (entinen Suomen Elektroniikkakäsittely Oy) ja käsittelyä on ja voi olla myös esimerkiksi entisessä REF-laitoksessa Kiimassuolla. Mikäli Suomen Materiaalikierrätys Oy:n toimintaan suunniteltua muovin käsittelyä voidaan toteuttaa myös LHJ:n jätekeskuksen alueella olevassa REF-laitoksessa tulee se lisätä hankevaihtoehtojen kuvaukseen sekä esittää se hankealuetta kuvaavaan karttapiirrookseen.

4.3 Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Hankkeen liittymistä muihin hankkeisiin on kuvattu kappaleessa 2.5.1 (Voimavapriikki Oy:n tuulipuisto) ja kappaleessa 3.1 (Alueen muut toimijat). Kuvauksesta puuttuu ainakin Nevel Oy:n suunnitelma jätteen polton aloittamiseksi alueen voimalaitoksessa (vrt. Etelä-Suomen aluehallintoviraston 17.3.2022 antama ympäristölupapäätös).

Hankeeseen liittyvien muiden hankkeiden esittelyä ja merkitystä on syvennettävä selostusvaiheessa. Eri toimintojen erilaiset vaikutukset ja vaikutusalue on pyrittävä kuvaamaan arviointiselostuksessa selkeästi, jotta voidaan arvioida ja esittää seikkoja, jotka mahdollisesti vaikuttavat tavalla tai toisella laajennushankkeiden toteutumiseen.

Tuulivoimahankkeella ja erityisesti Envitech-alueen nykyisillä toiminnoilla sekä nyt suunnitteilla olevilla toiminnoilla on paljon samantyyppisiä ympäristövaikutuksia. Vaikutukset osittain kohdistuvat

samoille vaikutusalueille. Arviointiselostuksessa on tärkeä pyrkiä arvioimaan sekä jätekeskuksen että koko Envitech-alueen eri toimintojen yhteisvaikutukset. Vain osittain näitä vaikutuksia voidaan arvioida ohjelmassa mainittujen alueen vesipäästöjen yhteistarkkailutulosten perusteella.

Lisäksi hankkeen tarkoitusta tulee selventää arviointiselostuksessa sisältäen hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhde hankkeen kannalta olennaisiin jätehuoltoon ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Näihin kuuluu esimerkiksi Kanta-Hämeen kiertotalouden tiekartta 27.1.2022. Suunnitelmat ja ohjelmat on syytä esittää myös keskitetystä yhdessä kappaleessa (vrt. kappale 2.5).

4.4 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Toiminnan kannalta keskeisiä lupa- ja hyväksymismenettelyjä on tarkennettu seuraavassa. Kuvaus ei ole tyhjentyvä. Tosiasiallinen luvantarve täsmentyy hankkeen jatkosuunnittelun edetessä ja riippuu myös valittavasta toteutusvaihtoehdosta.

Jätelain (646/2011) soveltamisalaan kuuluva jätteen käsittely, joka on ammattimaista tai laitospaikkaa, vaatii ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaisen ympäristöluvan (YSL Liite 1, kohta 13g). Vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennus edellyttää ympäristöluvan muutosta. Myös jätteiden käsittely vaarallisen jätteen kaatopaikan kenttäalueella vaatii ympäristöluvan muutosta. Suomen Materiaalikierrätys Oy:n muovinkäsittelylaitoksen toiminta edellyttää ympäristöluvan muutosta. Samoin Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n nykyinen ympäristölupa on tarve hakea muutosta, mikäli muovinkäsittelytoimintaa vaihtoehtoisesti harjoitetaan sen alueella. Ympäristölupa-asioissa toimivaltainen lupaviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto (YSA 1§ kohta 13e). Mahdollisten rakennusten rakentaminen edellyttää myös rakennuslupaa. Mikäli kaatopaikan laajennusalue sijoittuu Sinipäänsuolle, asiassa on otettava huomioon A-P Niemi Oy:n turvetuotantoalueen ympäristölupa ja sen mahdolliset muutostarpeet.

Viranomainen ei saa myöntää lupia hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman perustellun päätelmän. Tämä koskee paitsi ympäristölupaa myös muita hankkeen toteuttamisen edellyttämiä lupia. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai muusta päätöksestä on käytävä ilmi, kuinka arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto on otettu huomioon.

Toiminnan sijoittamisessa on otettava huomioon oikeusvaikutteisissa kaavoissa osoitettu alueen käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset. Kaatopaikan laajennusalue sijoittuu Tammelan kunnan alueelle, jonne ei ole laadittu asemakaavaa.

Osayleiskaavamääräykset edellyttävät alueelle asemakaavan laatimista ennen uusien teollisten toimintojen aloittamista.

4.5 Ympäristön nykytilan kuvaus

Ympäristön nykytilan kuvausta tulee osittain täydentää. Tarkentamistarve koskee erityisesti hankkeen vaikutusalueen haju- ja melutilanteen kuvausta. Nykytilan kuvauksessa tulee tunnistaa myös olemassa olevat pölyvaikutuksia aiheuttavat toiminnot ja niiden sijainnit. Kaiken kaikkiaan ympäristön nykytila on tarpeen esittää kaikista niistä tekijöistä, joihin hankkeella on vaikutuksia ja joita se arvioinnin mukaan tulee muuttamaan.

4.6 Arvioitavat vaikutukset ja arviointimenetelmät

Yleistä

Vaikutusten arvioinnin periaatteet ja arviointityön kulku on kuvattu arviointiohjelmassa johdonmukaisesti. Yhteysviranomaisen pitää esitettyä arviointitapaa hyvänä lähtökohtana vaikutusten merkittävyyden arvioimiseen. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että arviointityön kulku sekä vaikutuskohteen herkkyyden ja vaikutuksen suuruuden määrittely tulee esittää ja perustella arviointiselostuksessa mahdollisimman läpinäkyvästi ja huolellisesti. Esitystapa tulee olla sellainen, että lukijan on arviointia mahdollista seurata. Mikäli jonkin vaikutustyyppin osalta on tarpeen esittää lieventämistoimia, tulee merkittävyys arvioida ilman toimia ja niiden kanssa.

Vaikutusten arvioinnissa on tarpeen tuoda selkeästi esille eri toimintojen ja käsittelyvaiheiden lähtökohdat ja toteutustavat esimerkiksi mallinuksissa ja laskelmissa.

Arviointiohjelmassa hankkeesta vastaava ei ole erikseen nimennyt tämän hankkeen keskeisiä vaikutuksia, mutta on kuvannut toiminnan erilaisia vaikutuksia monipuolisesti. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioinnin piirissä on kaikki merkittävät vaikutustyypit. Hankkeen ympäristövaikutukset tulee arvioida koko sen elinkaaren ajalta. Tällöin myös rakennusvaiheen vaikutukset tulee arvioida. Arvioinnin toteutuksessa on otettava huomioon myös seuraavaa.

Vaikutusalueen rajaus

Vaikutusalueen rajausta on käsitelty arviointiohjelman kappaleessa 8.1. Varsinaista ehdotusta tarkasteltavien vaikutusalueiden rajaukseksi ei ole esitetty, vaan ohjelmassa on esitetty alustavaa luonnehdintaa tarkastelualueista. Teksteistä ei täysin selviä, millä perusteilla tehtyihin rajauksiin on päädytty. Yhteysviranomaisen korostaa, että hankkeen tarkasteltava vaikutusalue pitää selostusvaiheessa määritellä niin suureksi, ettei tarkasteltavan alueen ulkopuolella voida olettaa ilmenevän merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Vaikutukset luontoon

Arviointiohjelmasta ilmenee, että hankealueella on jo tehty luonto- ja lajistonselvityksiä maastokauden 2021 aikana. Siitä ei kuitenkaan ilmene tietoja selvityksen laatijasta tai maastokäyntien toteutuksesta. Myöskään selvityksen laajuutta ei ole kerrottu. Arviointiselostuksessa nämä tiedot tulee esittää, jotta selvitysten tarkoituksenmukaisuutta ja riittävyttä on mahdollista arvioida. Arviointityön aikana on tarpeen ottaa huomioon mahdolliset Tammelan puolella osayleiskaavoituksen aikana toteutetut luontonselvitykset ja niiden sisältö osana suunnittelun alueen luonnonympäristön kuvausta.

Hankkeen suorat kasvillisuus-, luontotyyppi- ja eläimistövaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti kaatopaikka-alueelle. Mikäli varapoistumistietä laajennetaan, tulee alue ottaa huomioon selvityksissä. Epäsuoria vaikutuksia luontoon voi kohdistua myös hankealuetta laajemmalle alueelle. Ohjelmassa epäsuoriksi vaikutusmekanismeiksi on tunnistettu melu-, pöly-, pohja- ja pintavesivaikutukset. Ohjelmassa ei ole kuitenkaan esitetty tarkennusta siitä, kuinka laajalle alueelle nämä vaikutukset voivat lähtökohtaisesti ulottua. Vaikutusalue- ja vaikutusmekanismitarkastelua tulee tarkentaa arvioinnin edetessä ja tunnistaa mahdolliset vaikutusalueella sijaitsevat herkäät kohteet ja arvioida hankkeen epäsuorat vaikutukset niihin.

YVA-ohjelmassa on arvioitu elinympäristöpotentiaalia luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien viitasammakon ja liito-oravan osalta. Tämä tarkastelu on tarpeen tehdä koko vaikutusalueen osalta. Muiden liitteen IV(a) lajien osalta tulee arvioida, esiintyykö hankkeen vaikutusalueella lajeille soveltuvia elinympäristöjä ja voiko hankkeesta aiheutua haitallisia vaikutuksia näihin lajeihin. Mikäli vaikutusalueella on lajeille potentiaalisia elinympäristöjä, tulee laatia erilliselvitykset lajien esiintymisestä ja arvioida vaikutukset.

Vaikutukset kulttuuriympäristöön

Ohjelman luvussa 18 käsitellään maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön kohdistuvia vaikutuksia. Kaikki esitetyt osa-alueet, kulttuurimaisema mukaan lukien, ovat osa kulttuuriympäristöä. Kulttuuriympäristö käsittää myös arkeologisen kulttuuriperinnön. Vaikutusten arvioinnissa on suositeltavaa käyttää tätä vakiintunutta käsitteistöä.

Hankkeella saattaa olla vaikutuksia maakunnallisesti arvokkaaseen Sukulan kylän kulttuuriympäristöön, mikä tulee arvioitavissa ottaa huomioon. Kyseinen alue on syytä liittää kulttuuriympäristöä kuvaavalle kartalle muinaisjäännösten lisäksi. Lisäksi tulee huolehtia, että erityisesti 500 metrin sisällä vaikutusalueella sekä alueen eteläpuolella Sukulan kylän vaikutusalueella sijaitsevasta rakennetusta ympäristöstä, sen arvoista ja ominaispiirteistä on arvioinnin kannalta riittävät ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnin kannalta tarpeelliset tiedot käytettävissä. Tärkeimmistä kaatopaikan ympäristöön sijoittuvista maisemakohteista ja näkymäsuunnista tulee laatia kirjallisten selvitysten tueksi maisema-analysikartta sekä havainnekuvia.

Vaikutusten arvioinnissa on syytä arvioida myös kaatopaikka-alueen toteuttamisen sekä ilmastonmuutoksen ja siihen sopeutumisen yhteisvaikutuksia alueella olevaan muinaisjäännökseen. Samalla on syytä esittää keinoja estää tai vähentää mahdollisesti syntyviä haitallisia vaikutuksia.

Vaikutukset ilmanlaatuun ja melun leviämiseen

Toiminnasta on tunnistettu aiheutuvan ilmaan pölypäästöjä ja jätteiden laadusta riippuen myös hajupäästöjä. Ohjelman mukaisesti eri toimintojen pölypäästöjen aiheuttamaa kuormitusta ja altistusta arvioidaan laskennallisesti. Matemaattisen leviämismallinnuksen käyttö on tarpeellista ja asianmukaista. Pölypäästöjen mallinnuksessa on syytä tarkastella hengitettävien hiukkasten lisäksi myös pienhiukkasten (PM_{2,5}) leviämistä.

Arvioinnissa on otettava huomioon koko Envitech-alueen liikenteen aiheuttamien ilmapäästöjen yhteisvaikutukset. Myös onnettomuus- tai poikkeustilanteissa ilmaan syntyvien savukaasujen leviäminen on otettava arvioinnissa huomioon. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon, että jätteenpolton kuonien ja tuhkien käsittely on mahdollista voimassa olevan ympäristöluvan mukaan nykyisillä jätekeskuksen olemassa olevilla kenttäalueilla. Jos jätteenpolton kuonia on tarkoitus käsitellä kahdella alueella eli nykyisen luvan mukaisen alueen lisäksi YVA-ohjelmassa esitetyllä kenttäalueella, ovat toiminnasta aiheutuvat yhteisvaikutukset arvioitava. Kuonan käsittelyn merkittävimpiä hajapäästölähteitä ovat varastokasat.

Ohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa hajun vaikutusten arvioinniksi. Laajennushankkeiden toiminnoista todennäköisesti aiheutuu hajupäästöjä ja alueella on entuudestaan monia hajupäästölähteitä. Hajupäästöjen leviämistä on syytä arvioida matemaattisen leviämismallinnuksen avulla. Hajupäästöjen tulosten arvioinnissa hajuhaitta on syytä määritellä sellaiseksi, että jo 2 %:n vuotuinen hajutuntimäärä pidetään hajuhaittana.

Melun osalta ohjelmassa esitetään, että melun leviämistä arvioidaan olemassa olevien tietojen perusteella. Toiminnosta ja niistä johtuvasta liikenteestä johtuva melu sekä melun yhteisvaikutukset alueen muiden toimintojen kanssa on syytä selvittää matemaattisen leviämismallinnuksen avulla. Meluvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös uudelle kenttäalueelle suunnitellusta jätteenkäsittelytoiminnasta aiheutuva melu.

Vaikutukset ilmastoon

Ohjelman luvussa 12 käsitellään ilmastovaikutuksia. Arviointiohjelman mukaan ilmastovaikutuksia lasketaan vaihtoehdoissa VE1 ja VE2. Myös vaihtoehdossa VE0 on laskennallisesti arvioitava, kuinka paljon laajennusalue sitoo hiiltä, jotta rakentamisessa menetettävä hiilinielu voidaan arvioida.

Vaikutukset maaperä- ja kallioperään sekä pohjavesiin

Maa- ja kallioperän sekä luonnonvarojen osalta nykytilanteen ja vaikutusten muodostumisen kuvaukset ovat riittäviä ja vaikutusten arvioinnissa käytettävät menetelmät asianmukaisia.

Pohjavesivaikutusten osalta nykytilanne kuvaus on riittävä. Vaikutusten muodostumisen kuvaus on riittävä, mutta siinä olisi ollut hyvä kuvata tarkemmin pohjavesien merkitystä päästöjen ja vaikutusten leviämisessä.

Arvioinnissa käytettäviä menetelmiä on kuvattu vain yleisellä tasolla. Yksityiskohtaisempaa suunnitelmaa tehtävistä pohjavesitutkimuksista ei ole esitetty, joten niiden sisältöä ja riittävyttä ei ohjelman perusteella voida arvioida. Pohjavesiolosuhteet tulee kuitenkin tutkia sellaisella tarkkuudella, että tulosten perusteella voidaan arvioida hankkeen vaikutukset pohjaveden pinnantasoihin ja virtaussuuntiin kaatopaikka-alueella ja sen ympäristössä kaikissa kaatopaikan elinkaaren vaiheissa. Vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon myös tilanteet, joissa syntyisi suoria päästöjä pohjaveteen onnettomuus- ja tulipalotilanteissa, esimerkiksi kaatopaikkarakenteiden pettäessä. Alueella on tehtävä talousvesikaivokartoitus ja arvioitava vaikutus niihin.

Vaikutukset pintavesiin ja jätevedenpuhdistamolle

Pintavesien osalta on tarkoitus tarkastella alueella muodostuvien vesien määrää, laatua, käsittelyä, johtamista, vaikutuksia vesistöön sekä ottaa huomioon yhteisvaikutukset olemassa olevien tai suunniteltujen toimintojen kanssa. Hankevaihtoehtojen pintavesiin kohdistuvat vaikutukset ovat todennäköisesti pienet ja liittyvät muun muassa rakentamisen aikaisiin vaikutuksiin, kuten hulevesien samentumiseen. Pintavesien osalta vaikutusten arvioinnin suunnitelma on pääosin riittävä ja nykytila on kuvattu oikein.

Nykytilan kuvauksesta puuttuu kuitenkin vastaanottavien vesistöjen ekologisen tilan tarkastelu. Tämä täydennys on selostusvaiheessa tehtävä. Samoin on esitettävä, minkä tietolähteiden pohjalta vaikutusarviointia tehdään.

Jätteenpolton kuonien varastoinnin ja käsittelyn riskinarvioinnissa (Envineer Oy, 14.12.2020) on todettu, että kasojen varastointi peittämättömänä vaikuttaa hulevesien laatuun, koska kuonasta on mahdollista huuhtoutua vesien mukana liukoisessa muodossa olevia haitta-aineita. Hajapölypäästöjen vaikutukset ympäristöön ja jätteen käsittelykentältä kerättäviin hulevesiin sekä mahdollisesti alueen pintavesiin tulee selostusvaiheessa selvittää.

Arviointiohjelmassa ei ole lainkaan kuvausta siitä, miten arvioidaan hankevaihtoehtojen vaikutuksia Forssan jätevedenpuhdistamolle ja sen kautta ympäristöön. Jätevedenpuhdistamolle johdettavien vesien määrä tulee kuitenkin lisääntymään. Viemäriin johdettavien jätevesien määrä ja laatu, jätevedenpuhdistamon käsittelykapasiteetti ja vaikutukset jätevedenpuhdistamolle on selvitettävä.

Liikennevaikutukset

Liikennevaikutuksia on ohjelmassa käsitelty yleispiirteisesti. Nykytilan kuvausta varten ei ole selvitetty, kuinka paljon raskasta liikennettä tällä hetkellä suuntautuu Envitech-alueelle. Selostusvaiheessa on hankevaihtoehtojen VE0–VE2 vaikutuksia liikenteeseen tutkittava tarkemmin.

Arviointia tulee tehdä siitä, kuinka kuljetukset tulevat alueella suuntautumaan ja kuinka suuri liikenteen määrän kasvu alueella on odotettavissa. Suunnitelmissa tulee ottaa huomioon myös kevyen liikenteen näkökulma. Lisäksi mahdollisten erikoisjärjestelyjä vaativien maantiekuljetusten aiheuttamat häiriöt muulle liikenteelle on arvioitava riittävässä määrin.

Ohjelmassa on vaihtoehtojen VE1 ja VE2 kohdalla esitetty tarpeet uusien tie- ja kulkuyhteyksien rakentamisesta. Nämä tulee määrittellä ja kuvata selostusvaiheessa tarkemmin.

Vaikutukset kaavoitukseen ja yhdyskuntarakenteeseen

Hankealueen kaavatilanne on ohjelmassa kuvattu pääosin oikein. Sukulä-Häiviän osayleiskaavamerkintöjen kuvauksesta puuttuva EJT-alueen merkintä ja määräys tulee lisätä arviointiselostukseen. Kaavatilannetta ja suunnittelualueen sijaintia yhdyskuntarakenteessa esitetään jatkossa kuvattavaksi laajemmin. Kaavatilanteen kuvauksessa on syytä todeta myös Kiimassuon yritysalueella ympäröivä maankäyttö eri kaavatasoilla määräyksineen. Alueen sijaintia Forssan kaupunkiseudulla ja laajemmin alueelle ohjautuvan liikenteen ja materiaalikuljetusten näkökulmasta on syytä havainnollistaa myös kartoin.

Ohjelman mukaan mahdolliset maankäytön rajoitukset ja ristiriidat tullaan arvioimaan. Arviointiin tulee sisällyttää hankkeen suhde voimassa olevaan kaavatilanteeseen, oleviin kaavamerkintöihin ja määräyksiin sekä mahdolliset kaavoitus- ja kaavamuutostarpeet. Tarkastelun tulee kattaa kaava-alue sillä laajuudella, mille vaikutuksia saattaa aiheutua.

Arviointiohjelmassa on esitetty tarve arvioida Tammelan puolen yleiskaavan uusimista. Tuulivoimatuotannon ja nyt arvioitavana olevan hankkeen yhteensovittamisen mahdollisuudet on hyvä selvittää yleiskaavan uusimistarvetta arvioitaessa. Tämän lisäksi tulee arvioida koko alueen kaavatilannetta suhteessa käsillä olevaan hankkeeseen, mukaan lukien Forssan puolella voimassa oleva Kiimassuon asemakaava vuodelta 2015.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Väestöön ja ihmisten elinoloihin kohdistuvia vaikutuksia on arviointiohjelmassa käsitelty kootusti kappaleessa 19. Vaikutusalueella on vakituista ja loma-asumista. Selostusvaiheessa on tärkeä selvittää kattavasti esimerkiksi asukaskyselyllä alueen asukkaiden ja osallisten kokemuksia ja näkemyksiä vaikutuksista. Elinoloihin kohdistuvat vaikutukset ovat myös mitattavia esimerkiksi virkistysalueiden käytettävyyteen liittyviltä osiltaan. Asutukseen kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös yhteisvaikutus tuulivoimaloiden kanssa.

Häiriötilanteiden vaikutukset

Arviointiohjelman vaikutusten arvioinnin kuvauksessa ei ole erikseen käsitelty toiminnan häiriö- ja onnettomuustilanteisiin liittyviä ympäristöriskien arviointia. Hankekuvauksessa on kuvattu eräitä rakentamisen ja toiminnan aikaisia poikkeus- ja vaaratilanteita. Ympäristöriskejä liittyy myös kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin ja poikkeuksellisia ympäristövaikutuksia voivat aiheuttaa esimerkiksi tulipalot. Selostusvaiheessa toimintaan liittyviä ympäristöriskejä ja niiden vaikutusten arviointia tulee tarkastella kootusti. Eri poikkeus- ja onnettomuustilanteiden mahdolliset seuraukset ja vaikutukset tulee arviointiselostuksessa esittää. Myös poikkeukselliset sääolosuhteet on otettava arvioinnissa huomioon.

Haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen ja vähentäminen

Arviointiohjelmassa on vain viitteellisesti käsitelty toimia, joilla haitallisia ympäristövaikutuksia pyritään ehkäisemään ja rajoittamaan. Selostusvaiheessa tulee ehdottaa toimia, joilla haitalliset ympäristövaikutukset pyritään minimoimaan ja mahdollisten häiriö- ja poikkeustilanteiden päästöt estetään. Vähentämiskeinot ja niiden toteuttaminen on kuvattava selostuksessa mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja konkreettisesti. Prosesseissa todennäköisesti käytettävät kemikaalit ja niiden riskit tulee sisällyttää tarkasteluun. Tulvariskein hallinta edellyttää vesiensuojelurakenteiden suunnittelua ja kuvaamista.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa

Arviointiohjelman vaikutusten arvioinnin kuvauksessa ei ole konkretisoitu yhteisvaikutusten arviointia. Hankkeen yhteisvaikutuksia alueella olevien muiden hankkeiden kanssa on tärkeää huolellisesti arvioida. Tämän pohjatietona on hyödynnettävä alueen ympäristölupavollisten toimintojen lupa-aineistoja.

4.7 Yleistä aineistosta, menetelmistä ja raportoinnista

Arviointiohjelmassa on esitetty yleispiirteisesti keskeiset käytettävät aineistot ja menetelmät. Arviointiselostuksessa pitää esittää tarkistettuina tiedot arvioinnissa käytetyistä keskeisistä aineistoista sekä aineistojen hankinnassa ja arvioinnissa käytetyistä menetelmistä ja niihin sisältyvistä oletuksista. Samoin pitää esittää selvitys käytettyjen tietojen mahdollisista puutteista ja keskeisistä epävarmuustekijöistä. Mahdollisista mallinuksista pitää esittää selkeästi niissä käytetyt lähtötiedot ja oletukset.

Lähdeluettelon verkkodokumenttien www-osoitteet pitää esittää asianomaisen www-sivun tarkkuudella sivun selkokiekisellä osoitteella. Verkkodokumenttien kohdalla tulee myös olla merkintä siitä, milloin ne on luettu.

Arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Karttojen ja kuvien lisäksi on käytettävä myös muita havainnollistavia esitystapoja siten, että arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys käyvät selostuksesta ilmi myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Selostukseen on liitettävä havainnollinen tiivistelmä ja se on toimitettava yhteysviranomaiselle osana arviointiselostusta tai sen liitteenä.

4.8 Suunnitelma tiedottamisesta ja osallistumisen järjestämisestä

Suunnitelma tiedottamisen ja osallistumisen järjestämisestä on asianmukainen. Selostukseen suunnitelma tulee tarvittaessa päivittää.

5 SUORITEMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUS

Tämän asian käsittelystä peritään valtion maksuperustelain (150/1992) ja valtioneuvoston asetuksen (1259/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2022 perusteella 8000 euroa. Maksu määräytyy asetuksen liitteen maksutaulukon mukaisesti: ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittama lausunto arviointiohjelmasta tavanomaisessa hankkeessa 11-17 henkilötyöpäivää. Tähän maksupäätökseen haetaan oikaisua Hämeen ELY-keskukselta. Ohje oikaisuvaatimuksen tekemisestä on liitteenä.

6 LAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi myös lausunnon antajille ja mielipiteen esittäjälle. Lausunto julkaistaan lisäksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla:
www.ymparisto.fi/KiimassuonjatekeskusYVA.

7 SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä
(277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1259/2022) elinkeino-, liikenne-, ja
ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja
hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2022 2 §.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämän päätöksen on esitellyt ylitarkastaja Kari Leinonen ja ratkaissut
yksikön päällikön sijainen Annu Tulonen. Asiakirja on hyväksytty
sähköisesti, mistä on tehty merkintä asiakirjan viimeiselle sivulle.

LIITE	Ohje maksua koskevaan muutoksenhakuun
JAKELU	Hankkeesta vastaava
TIEDOKSI	Lausunnon antajat ja mielipiteen esittäjä (ensisijaisesti sähköisesti)

MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus). Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ELY-keskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Hämeen ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen postiosoite on PL 29, 15141 Lahti ja käyntiosoite Kirkkokatu 12, Lahti. Sähköposti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.hame@ely-keskus.fi.

Maksupäätökseen sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus (1372/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2022

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Tämä asiakirja HAMELY/471/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/471/2022 har godkänts elektroniskt

Leinonen Kari P 18.05.2022 08:10

Tulonen Annu 18.05.2022 09:33